

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Bevezetés a roma kultúra kutatásába

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Szociológia és Szociális Munka Kar
1.3. Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4. Szakterület	Szociológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Antopologia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Bevezetés a roma kultúra kutatásába			A tantárgy kódja	ALM2321		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. FOSZTÓ László társult oktató						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. FOSZTÓ László társult oktató						
2.4. Tanulmányi év	II	2.5. Félév	3	2.6. Értékelés módja	K	2.7. Tantárgy típusa	Választható

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					1
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászama					33
3.8. A félév összórászama					75
3.9. Kreditszám					3

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	Alapvető szociológiai és szociálpszichológiai fogalmak ismerte.

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	megfelelő férőhellyel rendelkező és projektorral felszerelt terem
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	megfelelő férőhellyel rendelkező és projektorral felszerelt terem

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	C1. Szociológiai kutatások tervezése és kivitelezése (adatgyűjtés, terep). C3. Társadalmi problémák vizsgálata, közpolitikai stratégiák és szociális politikák alkalmazása. C4. Társadalmi problémák és konfliktusok feltárása, elemzése (magyarázata), és megoldása közösségekben és szervezetekben. C5. Szakmai tanácsadás és társadalmi integráció.
Transzverzális kompetenciák	CT1. Szakszerű, hatékony, pontos és felelősségteljes munkavégzés, a szakmai etikai normák betartásával. CT2. Csoportközi viszonyulási technikák, empatikus kommunikációs készségek, és sajátos szerepvállalás alkalmazása a csoportmunkában. CT3. Információs források és kommunikációs erőforrások, valamint IT támogatott továbbképzési eszközök hatékony használata (internetes források, sajátos szoftverek, online előadások) románul és idegen nyelven.

6.2. Tanulási eredmények

I s m e r e t e k	A hallgató ismeri...
K é p e s s é g e k	A hallgató képes...
Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni...

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Az előadás célja, hogy betekintést adjon a roma kultúra kutatásának történetébe, főbb tematikáiba, diszciplináris változatosságába és megismertesse a hallgatókat a fontosabb paradigmák és tudományos viták kérdéskörével.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	Az előadásokat kiegészíti a tematikusan csoportosított előírt olvasmánylista. A hallgatók a szakirodalom segítségével elmélyítik ismereteiket, ezt segíti a javasolt (nem kötelező) olvasmányok listája. Az olvasmányok adatai megtalálhatóak a bibliográfiában, a szövegek elektronikus formában is hozzáférhetőek

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Ismerkedés, alapfogalmak	előadás,	-
Bevezetés, a romák származása, viták és megközelítések	magyarázat,	

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Kutatástörténeti áttekintés, a roma társadalom és kultúra kutatásának kezdetei	beszélgetés	
Történelmi fordulópontok a feudalizmus korától (a rabság és felszabadítás kérdése)		
A szocializmus cigány-politikája		
Esettanulmány: Nicolae Gheorghe életútja a szocializmus idején		
Szimbolikus határok		
A „szegénység kultúrája” fogalma, és a roma társadalom kutatása Kelet Európában		
Királyok, vajdák, és a ‘külső vezetők’ szerepe a posztszocialista nyilvánosságban		
A roma nemzeti mozgalom, és roma-politikák vázlata az Európai Unióban		
Vallási jelenségek kutatás a romák körében		
A holokauszt Kelet Európában, a megemlékezés és a kárpótlások ügye		
Összefoglalás		
Könyvészet Achim, Viorel. 2001. <i>Cigányok a román történelemben</i> . (magyarra fordította Török Blanka Csilla). Budapest: Osiris Kiadó. Ambrus, Péter. 2000[1988]. <i>A Dzsumbuj. Egy telep élete</i> . Szeged: Lazi. Bakó, Boglárka. 2006. “Romlott nők és tiszta lányok. Egy dél-erdélyi cigány közösség női normái.” In <i>Cigány világok Európában</i> , Csaba Prónai (szerk.), 185–96. Budapest: Nyitott Könyvműhely Kiadó. Berta, Péter. 2013. “Közvetítő kereskedelem, migráció és az etnicitás politikája. Az erdélyi gábor romák megélhetési stratégiái.” <i>Socio. Hu</i> 3 (4): 1–25. Dupcsik, Csaba. 2009. <i>A magyarországi cigányság története: Történelem a cigánykutatások tükrében, 1890-2008</i> . Budapest: Osiris Kiadó. Durst, Judit. 2019. “Ha nincs pénz, úgyis belemész valamibe”. Informális hitelezés, „kamatosok” és a „bankképtelen” szegények bankügyei.” <i>Pannonhalmi Szemle</i> 2019 (4): 59–81. Fosztó, László. 2002. “Van-e cigány nemzettudat?” In <i>Társadalmi önismeret és nemzeti önazonosság Közép-Európában</i> , Fedinec Csilla (szerk.), 207–224. Budapest: Teleki László Alapítvány. ———. 2007. “Beszéd és moralitás: Az eskü egy kalotaszegi magyarcigány közösségben.” In <i>Lokalitások, határok, találkozások. Tanulmányok erdélyi cigány közösségekről. Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 15.</i> , Ilyés Sándor és Pozsony Ferenc (szerk.), 81–95. Kolozsvár: Kriza János Néprajzi Társaság.		

- . 2007. Királyok, papok, újságírók és az angol bárónő: romániai romák a poszt szocialista nyilvánosságban. *Regio 18* (1): 25-50.
- . 2009. "Viták és irányzatok a romakutatásban. Vázlat közpolitikák kidolgozásához." *Korunk* 20 (5): 22-30.
- . 2011. "Hol a helye a romáknak Az erdélyi egyházakban? Vallási intézmények és társadalmi integráció." *Pro Minoritate* 2011 (3): 113-22.
- . 2019. "Volt-e „cigánykérdés” a szocialista Romániában?" *Előadás a z MTA KI-ben*, 1-21. Budapest: Kézirat
- Hermann, Antal, (szerk.) 1895. *A Magyarországon 1893. Január 31-én végrehajtott cigányösszeírás eredményei*. Budapest: Magyar Királyi Statisztikai Hivatal. http://konyvtar.ksh.hu/inc/kb_statisztika/Manda/MSK2/MSK2_009.pdf.
- Kovai Cecília. 2017. *A cigány-magyar különbségtétel és a rokonság*. Budapest: L'Harmattan.
- Ladányi, János, és Iván Szelényi. 2004. "Bevezetés." In *A kirekesztettség változó formái. Közép- és Délkelet európai romák történeti és összehasonlító szociológiai vizsgálata*, 11-37. Budapest: Napvilág Kiadó.
- Lewis, Oscar. 1968. *Sánchez Gyermekai*. Budapest: Európa Könyvkiadó.
- Okely, Judith. 1996. "Cigány nők." *Cigányfűró* 1996 (1): 4-7.
- Reyniers, Alain. 1996. "A cigányok kiirtása a Második Világháború során." *Cigányfűró* 1996 (4): 3-6.
- Stewart, Michael. 1989. "Játék a lovakkal, avagy a cigány kereskedők és a szerencse." *Kultúra És Közösség* 4: 21-40.
- . 2001. "Depriváció, romák és „underclass”." *Beszélő* 6 (7-8): 82-94.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Kutatástörténeti kezdetek, a roma társadalom és kultúra kutatásának kezdetei	Csoportmunka	2 óra
Történelmi fordulópontok a feudalizmus korától (a rabság és felszabadítás kérdése)	Ineraktív bemutató	2 óra
A szocializmus cigány-politikája	Szakmai viták	2 óra
Esettanulmány: Nicolae Gheorghe életútja	Csoportmunka	2 óra
Szimbolikus határok	Ineraktív bemutató	2 óra
A „szegénység kultúrája” fogalma	Szakmai viták	2 óra
Királyok, vajdák, és a 'külső vezetők' szerepe	Ineraktív bemutató	2 óra

Könyvészet

Kutatástörténet, kezdetek

Az 1893-as összeírás eredményei (Hermann 1895)

A millenniumi Magyarország cigánysága (63-84 old.) (Dupcsik 2009)

Roma történelem

A rabszolgaság (38-70 old.) (Achim 2001)

A cigányok kiirtása a második világháború során (Reyniers 1996) 2 Romániai deportálások (188-216 old.) (Achim 2001)
Volt-e „cigánykérdés” a szocialista Romániában? (Fosztó 2019)

Antropológiai roma-kutatások

Szimbolikus határok, női szerepek (Okely 1996)
Játék a lovakkal: a cigány kereskedők és a szerencse (Stewart 1989)
Egy ambivalens viszony: a kulturális antropológia (Kovai 2017): (26-45 old.)
Női normák egy erdélyi közösségben (Bakó 2006)
Az erdélyi gábor romák megélhetési stratégiái (Berta 2013)
Beszéd és moralitás: az eskü (Fosztó 2007a)
Királyok és a posztoszocialista nyilvánosság (Fosztó 2007b)

Szegénység és kultúra

Sánchez gyermekei (Lewis 1968): Bevezetés és Végszó (5-29/609-631 old.)
A Dzsumbuj: Család és kapcsolatszerkezet (Ambrus 2000) (51-73 old.)
A Dzsumbuj: Az élet javai (Ambrus 2000) (74-96 old.)
A Dzsumbuj: Alkohol az életmódban (Ambrus 2000) (101-141 old.)
A Dzsumbuj: Harc az alkohol ellen (Ambrus 2000) (142-155 old.)
Depriváció, romák és „underclass” (Stewart 2001) 2 Viták az underclassról (Ladányi és Szelényi 2004)
Informális hitelezés, „kamatos pénz” (Durst 2019)

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A bemutatott oktatási célok, tartalom, feldolgozási módszerek változatai összhangban vannak a tantárgy feldolgozásának más - hazai és külföldi - egyetemeken való megjelenésével. A tanrend kialakítása során figyelembe vettük olyan tantárgyak tantervei mint az interkulturális oktatás, polgári nevelés vagy a ifjúsági problémák.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	az előadáson való aktív részvétel (25%),	Szóbeli értékelés	25%
	a teljes anyag alapján készített kvíz jellegű teszt (50%), a félév végén.	Rövid kifejtő kérdések	50%
10.5 Szeminárium / Labor	egy recenzió, az olvasmányok közül választott (25%), és	Átfogóbb kifejtő elemzés A recenzió egy olvasmányt 3-5 oldalas terjedelemben bemutató és kritikusan elemző szöveg. Kérem, a szövegszerkesztőben használjanak 12 pont méretű, Times New Roman betűtípust, 1,5 sorközt és 2,5 cm-es lapszélet.	25%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

A hallgatók az előadások és szemináriumok min. 50%-án részt kell vegyenek a vizsára álláshoz.
A vizsga teljesítéséhez a hallgatónak legalább 5 pontot kell szereznie a maximális 10 pontból.
A másolás vagy különböző forrásokból való szabálytalan kompilálás maga után vonja a vizsgáról való kizárást illetve a házi feladatok-referátumok semmisnek nyilvánítását.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés időpontja:
2025. 04. 28.

Előadás felelőse:
Dr. FOSZTÓ László

Szeminárium felelőse:
Dr. FOSZTÓ László

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 05. 06.

Intézetigazgató:
Dr. LÁSZLÓ Éva

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az *SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban* történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.